

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue

Asia:

Hangon kaupungin lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen (LUVN) palvelustrategialuonnoksesta

1.

Strateginen yhteentoimivuus: Miten arvioitte Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategialuonnoksen ja kunnan strategian ja tavoitteiden yhteentoimivuutta?

Yksi Hangon kaupungin strateginen painopiste on hyvinvoiva Hanko, ja tällä haluamme edistää, että Hangossa asuu terveet ja toimintakykyiset kuntalaiset, Hangossa on korkea työllisyysaste ja että palveluissa ja ratkaisussa on ekologinen ja sosiaalinen kestävyys. Hangon strategian visio 2025 on olla kasvava, vetovoimainen merellinen kaupunki, jossa hyvä elämä perustuu sujuvaan arkeen, viihtyisään ympäristöön ja elinvoimaiseen yritystoimintaan. Kestävän kehityksen tavoittelu ohjaa läpäisevästi kaikkea ja kaikkien tekemistä. Strategiset painopisteet ovat elinvoimainen, hyvinvoiva ja yhteisöllinen Hanko.

Palvelustrategialuonnos on monelta osin epäselvä ja kaivataan enemmän konkreettisia tavoitteita. Keskimmäisin tavoite uudistumiselle pitäisi olla asukkaiden tarvitsemien palvelujen turvaaminen matalalla kynnyksellä, mikä myös lisäisi taloudellista kestävyttä. Hyvinvoinnin edistäminen sekä ehkäisevät toimenpiteet ovat keskiössä. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategialuonnos keskittyy pitkälti palveluiden tehostamiseen muun muassa digitaalisten palveluiden muodossa ja että palvelut ovat kustannustehokkaat. Tämä on nykypäivää, mutta on myös ajateltava palveluiden saatavuutta, laatua ja että palvelut ovat lähellä ja inhimillisiä.

Laadukkaat ja paikallisesti järjestetyt perustason sosiaali- ja terveyspalvelut vahvistavat Hangon vetovoimaisuutta, ovat tärkeässä osassa vakituisten asukkaiden saamiseksi ja ovat tärkeä palvelu kuntalaisille, vapaa-ajanasukkaille, kansainvälisille vierailijoille, sekä parantavat monipaikka-asumisen ja etätöyön mahdollisuuksia. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategian mukaan vahvistetaan perustason palveluihin pääsyä ja kevennetään palvelurakennetta. Perustason palvelujen saatavuuden ja saavutettavuuden parantamisen tärkein tavoite turvata yhtä laadukkaat ja monipuoliset perus- ja erityispalvelut kaikille länsi-uusimaalaisille asuinpaikasta riippumatta tukevat kaupungin strategian tavoitteita. Hanko ei kuulu palvelustrategialuonnoksen mukaisesti Länsi-Uudenmaan aluekeskuksiin. Palvelurakenteiden keventäminen yhdessä uusien tilahankkeiden kohdentamisella keskeisiin aluekeskussijainteihin liitteen 2 skenaarioiden 2 ja 3 mukaisesti heikentävät kaupungin strategian toteuttamisen edellytyksiä.

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategian mukaan halutaan turvata suomen- ja ruotsinkieliset palvelut alueella. Suomen- ja ruotsinkielisten palvelujen turvaaminen sekä henkilöstön ruotsin kielen osaamisen ja kaksikielisen organisaatiokulttuurin vahvistaminen ovat linjassa kaupunkimme strategian kanssa.

Hangon kaupungin strategian tavoitteena on kiinteistökannan omistamisen ja käyttökustannusten sekä tukipalvelujen optimoinnin kautta toimia tehokkaammin. Tietotekniikan järjestelmällinen hyödyntäminen (digitalisointi) ja henkilöstön osaamisen kehittäminen mahdollistavat tuottavampien tuotantoprosessien ja vaikuttavampien palveluiden kehittämisen. Lisäksi tutkitaan palvelusetelien mahdollisuus tuotantomallina. Hanko ei kuulu Länsi-Uudenmaan aluekeskuksiin. Palvelurakenteiden keventäminen yhdessä uusien tilahankkeiden kohdentamisella keskeisiin aluekeskussijainteihin liitteen 2 skenaarioiden 2 ja 3 mukaisesti, sekä vuokrasopimusten ehtojen ja sopimuskausien tarkastelu ja vuokrasopimusten päättäminen lisäävät optimoinnin tarvetta entisestään ja heikentävät kaupungin strategian onnistuneen toteuttamisen edellytyksiä. Tietotekniikan järjestelmällinen hyödyntäminen, palvelusetelien käytön selvittäminen ja kokeileminen, sekä henkilöstön osaamisen kehittäminen ovat linjassa kaupungin strategian tavoitteiden kanssa.

Kaupungin tavoitteena on turvata ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus ja osaamisen osuvuus sekä auttaa aloittavia ja kasvuhakuisia yrittäjiä. Tavoitteena on yhden luukun periaatteella toimiva, selkeästi kasvattava yrityspalvelu sekä oppilaitosten vahva työelämäyhteys. Itsenäinen ja työelämässä tapahtuva opiskelu korvaa toimipisteverkoston puutteen.

Palvelustrategialuonnoksen henkilöstötavoitteiden mukaiset toimenpiteet, kuten tavoitteellisten urapolkujen luominen ja jokaisen työntekijän mahdollisuus oman osaamisensa kehittämiseen, sekä suurten, keskisuurten ja pienten toimijoiden huomioiminen yhteisten hankintastrategisten tavoitteiden toimivassa monituottajamallissa tukevat kaupungin strategian toteutumista.

Hanko on strategiassaan linjannut, että elämänhallinnan ja terveyden ongelmia kannattaa ehkäistä ennen niiden syntymistä. Palvelujen painopistettä on strategian mukaan siirrettävä ennaltaehkäiseviin ja kotiin vietäviin palveluihin. Terveellisten elintapavalintojen tekeminen tehdään mahdollisimman helpoksi. Vastaanototoiminnassa käytetään liikuntareseptikäytäntö ja muita kevyitä interventioita terveydenhuollon ja liikuntatoimen yhteistyönä. Kaikkien kuntalaisten liikuntaharastuksiin osallistuminen otetaan kehityskohteeksi rakentamalla uusia ja kehittämällä olemassa olevia liikuntatiloja ja -alueita. Palvelustrategialuonnoksen mukaan järjestelmän kantokyvyn turvaamiseksi on tärkeää siirtää palvelujen painopistettä varhaisemman tuen ja ennaltaehkäisevien palvelujen suuntaan, jossa oman tuotannon osuus on erityisen vahva. Yhdessä alueen asukkaiden kanssa näitä palveluja on tarkoitus kehittää entistä vaikuttavammiksi. Palvelustrategian tavoitteena oleva monipuolinen palvelujen verkosto, joka varmistaa ennaltaehkäisevän ja kevyemmän tuen palvelujen toteutumisen, tukee kaupungin strategiaa.

Kaupungin strategia asetti kiusaamisen ja yksinäisyyden torjunnan kuluvan valtuustokauden painopistealueeksi. THL:n kouluterveyskyselyn tulokset viestivät ahdistuneisuuden ja erilaisten mielenterveyspulmien lisääntymisestä. Joka viides opiskelija kokee itsensä ahdistuneeksi, ja melkein yhtä moni kokee yksinäisyyttä. Kouluterveyskyselyn tulosten valossa koulukuraattorin ja kouluterveydenhoitajan palveluihin pääsy on alueellamme ollut muuta maata heikompaa.

Palvelustrategiassa kuvattu matalan kynnyksen mielenterveyden tuen palvelujen vahvistaminen neuvolapalveluissa ja oppilaitoksissa yhdessä muiden toimijoiden kanssa tukee kaupungin strategian tavoitetta.

Hangon kaupungin strategiassa todetaan, että sosiaalisesti kestävässä kaupungissa hyvinvointi jakaantuu alueittain tasaisesti. Palvelustrategialuonnoksen palvelujen verkoston periaatteiden tärkein tavoite palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta kehittäessä on turvata yhtä laadukkaat ja monipuoliset perus- ja erityispalvelut kaikille länsiuusimaalaisille asuinpaikasta riippumatta. Hyvinvointialue tavoittelee alueellisesti yhtenäistä, mutta paikalliset erityispiirteet huomioivaa palvelujen verkostoa. Monipuolisella palvelujen verkostolla mahdollistetaan laadukkaiden ja yhtenäisten palvelujen tuottamisen, sekä turvataan väestön palvelujen saatavuus ja saavutettavuus. Tavoite on kaupungin strategian hengen mukainen.

Kaupungin strategian mukaan Hanko on hiilineutraali vuonna 2030. Kestävästi kasvava kaupunki arvostaa luontoa, säästää luonnonvaroja ja vähentää päästöjä. Ekologisuuden ja sosiaaliseen kestävyysliittymään liittyvät haasteet ovat ns. ilkeitä ongelmia, joihin ei löydy ratkaisuja lyhytjänteisillä toimenpiteillä tai yhden toimialan tekemisillä. Palvelustrategialuonnoksen hankintastrategisissa tavoitteissa asetetaan yhteiskunnalliseksi tavoitteeksi noudattaa hankinnoissa eettisiä ja kestävän kehityksen periaatteita. Ateriapalveluiden hankintakokonaisuudentoimenpiteissä huomioidaan kestävän kehityksen periaatteet ja ruoan ympäristö- ja ilmastovaikutukset. Ympäristövastuullisuuden lisäksi esimerkiksi sosiaalinen kestävyys ja harmaan talouden torjunta mainitaan tärkeiksi hankinnoissa tarkasteltaviksi asioiksi. Hankintastrategialuonnoksessa yleisesti ja sen liitteen 2 mukaisissa skenaarioissa tulisi laajemmin huomioida ekologisuus ja sosiaalinen kestävyys, jotta se olisi linjassa kaupungin strategian kanssa.

Järjestöt tuottavat jäsenten keskinäiseen vuorovaikutukseen perustuvaa yhteisöllisyyttä, vapaaehtoisuuteen perustuvaa vertaistukea ja palveluja niin jäsenilleen kuin markkinoilla ostettavaksi. Palvelustrategialuonnoksen yhdeksi asiakastavoitteeksi on asetettu, että hyvinvointialue tekee tavoitteellista yhteistyötä alueen kuntien, järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa. Kuntien kanssa jatketaan hyvää yhteistyötä hyvinvointia edistävien palvelujen järjestämisessä ja palveluja kehitetään tiiviissä yhteistyössä järjestöjen ja muiden hyvinvointialueiden kanssa. Järjestöjen toiminnan tukeminen on kaupungin strategian tavoitteiden mukaista.

Kaikille avoin ja vetovoimainen kaupunki on myös turvallinen. Onnettomuuksia ja tapaturmia kannattaa ehkäistä ja torjua jo ennakolta. Paikallisesti turvallisuustyö vaati monien toimijoiden yhteistyötä ja sitoutumista paikallisen turvallisuuden edistämiseen. Siksi tarvitaan tiivistä yhteistyötä poliisin, pelastuslaitoksen, seurakunnan, elinkeinoelämän, järjestöjen ja kiinteistönomistajien kesken unohtamatta jokaisen kuntalaisen omaa vastuuta lähiympäristön viihtyisyydestä ja turvallisuudesta. Varmistetaan eri toimijoiden valmius öljyonnettomuustilanteiden varalta. Palvelustrategialuonnoksen yleisenä tavoitteena on terveyden ja toimintakyvyn kannalta keskeisten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen turvaaminen kaikissa olosuhteissa ja hankintastrategian tavoitteena riskienhallinnasta, varautumisesta ja toimitusvarmuudesta huolehtiminen. Liitteen 3 mukaan varautumisen resurssi- ja vastuunjako on kuitenkin edelleen syytä selkeyttää.

Palvelustrategialuonnoksen sisällössä tulisi huomioida varautuminen laajemmin, jotta se olisi linjassa kaupungin strategian kanssa.

Hangon strategiassa lukee, että ikäihmisten tapaturmien ehkäisy ja turvallinen asuminen luovat edellytyksiä mielekkääksi ja turvalliseksi koettuun elämään. Turvallisuudentunne lisää luottamusta ja luottamus halukkuutta vuorovaikutukseen ja omatoimisuuteen. Hyvinvointialueiden aloittaminen v. 2023 antaa kahden vuoden siirtymäajan varmistaa sote-palveluiden saatavuus Hangossa ja palveluprosessien saumattomuus kaupungin ja maakunnan välillä.

Palvelustrategialuonnoksessa laadukkaiden ikääntyneiden palvelujen kivijalan muodostavat yleiset perustason palvelut. Ikääntyneiden palveluiden neuvonta ja palveluihin ohjautuminen toteutuu yhden yhteydenoton periaatteella. Palvelujen myöntäminen toteutuu koko alueella yhtenäisin periaattein. Luonnos tukee kaupungin strategian tavoitetta.

2.

Yhteistyö yleisesti: Miten onnistuneesti palvelustrategialuonnos ottaa huomioon hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön alueet ja rakenteet?

Hyvinvointialueilla ja kunnilla on oltava lainsäädännön puitteet ja reunaehdot sekä yhteinen tilannekuva ja tietopohja. Tavoiteltava on yhteiset tavoitteet ja niiden seuranta ja selkeästi määritelty työnjako ja vastuut. Hyvää ja toimiva yhteistyö vaatii sovitut yhteistyön toimintamallit ja yhteistyön foorumit ja areenat.

Laki veloittaa kunnat ja hyvinvointialueet edistämään asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestämään asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Laki vaatii, että hyvinvointialueet ja kunnat tekevät yhteistyötä. Yhdyspinta pitää olla saumaton, luottamuksellinen ja pitää olla toimivat peruspalvelut. Virkamiesten välinen yhteistyö on hyvin tärkeä mutta myös työntekijät tarvitsevat löytää vastaparinsa kunnan ja hyvinvointialueella niin, että palvelu toimii sujuvasti niin kuin ennen on toiminut Hangossa.

Palvelustrategialuonnoksessa todetaan, että kuntien kanssa tehdään yhteistyötä hyvinvointia edistävien palvelujen järjestämisessä, maahanmuuttajien kotouttamisessa, perheiden arjen sujuvuuden varmistamisessa, ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämässä, palveluiden saavutettavuuden turvaamiseksi oppilaille ja opiskelijoille, kestävien ja toimintakykyisen hoiva-asumisen asumisyksiköiden verkostojen syntymisessä. Rakenteellista johtamista on varmistamisessa hyvinvointialueiden varautumisasetuksen mukaisen yhteistyöryhmän perustamisella kunnille ja muille sidosryhmille.

Hyvinvoivat asukkaat ovat molempien osapuolien yhteinen tavoite. Yhteistyö kuntien kanssa tulee ottaa laajemmin huomioon ja antaa konkreettisia toimenpiteitä, joilla yhteistyötä luodaan ja kehitetään. Kuntien ja hyvinvointialueen välistä yhteistyötä tarvitaan esimerkiksi varautumiseen ja yhdenvertaisten palveluiden saavutettavuuden turvaamiseen kaikille alueen asukkaille. Lähipalvelut kuuluvat yhdenvertaisiin palveluihin.

Palvelustrategialuonnoksessa jää epäselväksi, miten hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyö on tarkoitus käytännössä toteuttaa. Luonnoksessa pitää tulla vahvemmin esille, miten kunnat ja hyvinvointialue jatkossa tekevät yhteistyötä ja pitäisi olla

3.

Yhteistyöalueet tarkemmin: Miten arvioitte palvelustrategialuonnoksen sisällön kattavuutta ja tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön näkökulmasta seuraavien yhteistyöalueiden osalta:

3A. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen?

Länsi- Uudenmaan hyvinvointialueen asukkaiden terveys, hyvinvointi ja toimeentulo ovat kansallisessa vertailussa hyvällä tasolla. Sairastavuus on hyvinvointialueellamme alhaisempaa kuin koko maassa keskimäärin. Alueen kuntien välillä on kuitenkin suuria eroja. Hanko on niitä alueen kuntia, joissa on korkea sairastavuus, korkea työttömyys ja korkea keski-ikä.

Hyvinvointialueen toiminnan painopiste halutaan siirtää kohti vahvoja perustason palveluja ja ennaltaehkäisevää työtä. Tarkoitus on vahvistaa matalan kynnyksen palveluja, joissa edellytyksiä palveluun pääsulle on mahdollisimman vähän. Matala kynnyks tekee sen, että asiakas ei aina tarvitse lähetettä ja palvelussa voi asioida anonymisti, ilman ajanvarausta ja maksutta. Palvelustrategian mukaan järjestetään asukkaiden terveyttä, toimintakykyä ja elämänlaatua parantavia sosiaali- ja terveystalvuuja ja parannetaan saattavuutta ja jatkuvuutta. On myös tarkoitus toteuttaa palveluja asiakkaiden tarpeista lähtien ja kehitetään ennaltaehkäiseviä palveluja entistä vaikuttavammiksi yhdessä alueen asukkaiden kanssa. Nämä ovat Hangon kaupungin mielestä erittäin kannettavia tavoitteita.

Palvelustrategialuonnos ottaa huomioon kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä. Tavoite on kehittää monituottajamallia vastaamaan paremmin palvelualueen tarpeita niin, että yksityinen palvelutuotanto tukee omaa palvelutuotantoa kokonaistaloudellisesti järkevästi ja parantaa palvelujen vaikuttavuutta. Luonnoksen mukaan jatketaan hyvää yhteistyötä kuntien kanssa hyvinvointia edistävien palvelujen järjestämisessä. Kehitetään palveluja tiiviissä yhteistyössä järjestöjen ja muiden hyvinvointialueiden kanssa. Vuoden aikana on perustettu monta hyvinvointia ja terveyttä edistävää työryhmää, joissa edustettuna on alueen kaikki 10 kuntaa sekä hyvinvointialue. Työryhmissä rakennetaan yhdessä uusia toimintamalleja.

Kuntien kulttuuri- ja kirjastopalvelut edistävät hyvinvointia ja terveyttä, ja sitä yhteistyötä tulisi kartoittaa ja vahvistaa eri palveluissa. Tätä mahdollisuutta ei näy luonnoksessa.

3B. Sivistystoimi

On panostettava paikallisten opiskelijahuolto- ja palveluiden riittävään resursointiin, sillä lasten ja nuorten hyvinvointi on viimeisten vuosien aikana huonontunut. Oppilashuolto- ja palveluja on tarjottava sekä ennaltaehkäisevinä että akuutteina, lasten ja nuorten omalla äidinkielellä.

hyvinvointialueen opiskelijahuoltohenkilökunnan ja kunnan opetushenkilökunnan yhteistyö pitää olla joustavaa ja saumatonta, tarjoten oppilaille ja opiskelijoille joustavaa paikallista palvelua. Myös opetuksen järjestäjän ja hyvinvointialueen esihenkilöiden vuoropuhelua on parannettava, esimerkiksi esihenkilöiden tutustumisina kouluihin sekä säännöllisillä yhteistyöpalavereilla.

3C. Työllisyys

Luonnoksessa kohdassa 4.1.5 aikuisten sosiaalipalvelut mainitaan selkeä työnjako hyvinvointialueen ja työllisyysalueiden välillä, mikä on hyvä asia, mutta sen sijaan hyvinvointialueen tähän tärkeään työhön panostamiin resursseihin ei oteta kantaa.

Osatyökykyisten työllistymisedellytyksiä parannetaan monialaisella yhteistyöllä. Hangon kaupunki tulkitsee tämän lakisääteiseksi (TYP-) toiminnaksi, ja tässäkin täysin ratkaisevia ovat sekä sosiaalipalvelujen resurssit suunnitelmien laatimiseen työnhakijoiden kanssa että riittävät terveyspalvelut, joihin kuuluvat terveydenhoitajat (työttömien terveystarkastukset) sekä lääkärit yhdenvertaisesti koko alueella. Tällä hetkellä näin ei ole, ja jono on kestävämpää kuin pitkä.

Kuntouttava työtoiminta aiotaan kilpailuttaa. Koska strategialuonnoksessa vahvasti korostetaan, että strategian painopisteitä ovat ”vahvat perustason palvelut” ja ”ennaltaehkäisevä työ” (mainitaan johdannossa) sekä ”varhainen tuki” (mainitaan lähtökohdissa), hyvä saavutettavuus ja matalat kynnykset ovat Hangon mukaan tärkeitä. Jos palvelut eivät ole paikallisesti saatavilla, vaarana on, että asukkaat eivät hyödynnä riittävästi peruspalveluja ja ennaltaehkäiseviä palveluja, vaan aikaleivät yhteydenoton kanssa, mikä usein johtaa kalliimpiin ratkaisuihin. Tämä koskee erityisesti niitä työllisyyspalvelujen piirissä olevia ryhmiä, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja kuntouttavaa toimintaa. Hangossa paikalliset toimijat ovat huolissaan, kun kilpailutus mainitaan keskeisenä säästökeinona. Tarkoittaako tämä tässäkin sitä, että tietyt Espoon suuret toimijat ovat ainoita, jotka voidaan hyväksyä yhteistyökumppaneiksi tulevaisuudessa?

Nuorten aikuisten kanssa työskennellessä on huomioitava nuoruuteen liittyvä kasvun, osallisuuden ja sosiaalisen vahvistumisen näkökulmat. Alle 29-vuotiaiden nuorten aikuisten kuntouttavalle työtoiminnalle on jatkossakin varattava paikallisesti oma palvelunsa, jotta voidaan antaa mahdollisuus nuorten kiinnittymiselle yhteiskuntaan, työ- ja opiskeluelämään. Nuorille on taattava palvelu, jossa huomioidaan heidän voimavaransa ja elämäntilanteensa sekä haetaan palveluverkosto heidän tuekseen. Nuorten lisääntyneet mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä erilaiset oireyhtymät saattavat olla esteenä työ- ja/tai koulutuspolulle suuntautumiseen. Työkokeilu ei ole silloin sopiva palvelu, vaan ensisijainen tarve on kuntouttavalle työtoiminnalle.

Kuntouttava työtoiminta paikallisena ja laadukkaana, etenkin nuorten kuntouttava äärimmäisen tärkeä, tarvitaan sekä sosiaalista kuntoutusta että ”viittä vaille opiskelijaksi tai työelämään” kuntoutusta, fokus tarpeissa ja vaikuttavuudessa. Hyvä ja henkilökohtainen lähipalvelu on pitkäaikaistyöttömille erittäin tärkeä.

Palvelustrategialuonnoksessa palvelulinjan palvelustrategisissa suunnitelmissa on selkeän työnjaon järjestäminen hyvinvointialueen sisällä sekä kuntien, TE-

toimiston, järjestöjen ja muiden viranomaisten kanssa. Palvelustrategialuonnoksessa tulisi ottaa huomioon työnjaon järjestämisen tavoitteet työllisyyden suhteen ja millä keinoin tavoitteet aiotaan saavuttaa. Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyöllä voitaisiin kartoittaa kuntien työvoiman tarvetta ja etsiä sopivia työkokeilu-paikkoja hyvinvointialueen asiakkaille.

3D. Maahanmuutto ja kotoutuminen

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen palvelustrategialuonnoksesta ilmenee, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen väestöstä 16 prosenttia puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia ja että tämä osuus väestöstä tulee kasvamaan. Maahanmuuttajien ryhmä on heterogeeninen ryhmä, jolla on erilaiset SOTE-palvelujen tarpeet. On kuitenkin tärkeää, että hyvinvointialueen palvelujen suunnittelussa tämä erityisryhmä otetaan huomioon kaikissa palveluissa mm. tulkkauspalveluiden saatavuudessa ja että henkilöstöllä on riittävät tiedot tulkkien kanssa työskentelyyn, kulttuurien väliseen kohteluun jne. liittyvistä asioista. Tämä ei tietenkään koske vain Espoota, vaan mitä suuremmassa määrin myös esimerkiksi Hanko (jossa maahanmuuttaja- ja integraatiopalvelut on keskitetty Karjaalle). Hangolla on pitkä historia maahanmuutosta, ulkomaisesta työvoimasta, kiintiöpaikollaisista ja kotouttamisesta. Hanko ostaa maahanmuuttajien kotoutumispalveluja Raaseporin kaupungilta.

Palveluiden digitalisointi on hankalaa sellaisille henkilöille, joilla ei ole kielitaitoa ja digikokemusta tai jotka ovat luku- tai kirjoitustaidottomia. Tämä on otettava huomioon etäpalvelujen ja digipalvelujen kehittämisessä. Palveluja keskitettäessä tulee ottaa huomioon, miten paikallisliikenteestä riippuvaiset henkilöt pääsevät näihin keskuksiin.

Helposti saavutettavat matalan kynnyksen palvelut, joista saa helposti palvelua ja palveluohjausta omalla kielellä, ovat tärkeitä Suomeen äskettäin saapuneille henkilöille, jotka eivät osaa kieltä tai tunne palvelumalleja. Hyvinvointialueen maahanmuuttajille tarjoamaa palveluohjausta pitäisi kehittää siten, että se kattaa kaikki sosiaali- ja terveyspalvelut ja että sitä annetaan paikan päällä (toisin kuin digitaalisesti) ja yhdestä paikasta. Panostaminen tähän yhdessä järjestettyyn ja innovatiiviseen peruspalvelun muotoon ja varhaiseen puuttumiseen ehkäisee Hanko oman pitkän kokemuksen mukaan parhaimmillaan laajemman palvelun tarpeen tulevaisuudessa, esimerkiksi erikoissairaanhoido, kattavat sosiaalipalvelut ja lastensuojelulain mukaiset palvelut.

3E. Varautuminen ja sisäinen turvallisuus?

Hyvinvointialueen valmiussuunnitelmaa ei palvelustrategialuonnoksen kirjoitushetkellä ole vielä laadittu. Palvelustrategiassa palveluverkon suunnittelussa tulisi tarkemmin ja laajemmin huomioida paikallisia erityispiirteitä, kuten etäisyydet, kulkuyhteydet ja merialueet.

Kun hyvinvointialueet perustettiin 1.1.2023 alkaen merkityksellinen osa kunnallisesta toiminnasta (terveys- ja sosiaalihalinto) siirtyi peruskunnista hyvinvointialueen vastuulle. Hyvinvointialueen varautuminen poikkeusolojen aikana tapahtuvaan toimintaan on todella tärkeitä. Hyvinvointialueet ovat varautumisen

valtakunnallisessa ja alueellisessa suunnittelussa uusi toimija. Tämän vuoksi hyvinvointialueen tulee varautumisen strategiassa määritellä ja varmistaa pikaisesti se, että hyvinvointialueella on kyky ja mahdollisuus toimia yhteiskunnan ja/tai hyvinvointialueen vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Esim. yhteiskunnan vakavissa häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa hyvinvointialueella on merkittävä rooli mahdollisten väestönsiirtojen ja evakuointien toteutuksessa. Varautumisen kuvaus jää palvelustrategiassa liiankin yleiselle tasolle, kun huomioidaan, että hyvinvointialueen tehtäviin kuuluvat sekä terveydenhuollon, että pelastustoimen tehtävät. On hyvin tärkeää, että varautumistyössä varmistetaan toiminta-alueen sisällä huomattavasti vaihtelevan riskikuvan huomioimisesta ja tiedotuksen sekä tiedonkulun sujumisesta molemmilla kotimaisilla kielillä. Riskien priorisoinnissa tulee varmistua myös muun tiedon kuin väestökonsentraation huomioimisesta. Olennaista on, että varmistetaan kontaktien ja tehtävien toimien käytännön toimivuudesta varautumisen eri toimijoiden, varsinkin kuntien, kuntien ympäristöterveyden ja hyvinvointialueen ja valtion viranomaisten (poliisi, puolustusvoimat, AVI) säädösten välillä, ettei varautumistyö jää näiden toimijoiden omiksi erillisiksi kupliksi. Synergiaa on jo aloitetun työn puitteissa aktiivisesti haettava, jotta asiat toimivat myös käytännön tasolla. Varmasti on järkevää aloittaa varautumistyö kuvatus priorisoinnin mukaan, samaan aikaan on kuitenkin huomioitava aktiiviset ja aktivoituvat riskit sekä varmistettava oikean ja ajankohtaisen tiedon siirtymisestä organisaatioiden välillä, jotta varautumisen tavoitteet täyttyvät myös yleisellä tasolla eikä vain organisaation sisällä.

Hanko on liikenteellisesti kaukana Tammisaaren/Lohjan sairaaloista. Hanko on käytännössä yhden kaksikaistaisen pitkän tien varassa, VT25. Jos siinä tulee ongelmia, on paha tilanne. Tällainen tilanne voi tulla luonnonolosuhteista mm. lumimyrsky mereltä ja tulvat, tai se voi tulla maailmanpoliittisista häiriöistä. VT25:llä on avattava silta juuri ennen Tammisaarta. Jos silta on auki, liikenne Tammisaaren ja Lohjan sairaaloihin olisi poikki pitkäksi aikaa. Jos avattavaan siltaan tulee toimintahäiriö esimerkiksi auki ollessa, olisi pääsy Pohjanpitäjän lahden salmen yli mahdollista. Sama tilanne, jos tulisi jotain yleisen tason sähkö- tai muita häiriöitä. VT25:llä on rautatien tasoristeys matkalla Tammisaareen/Lohjalle. Sairaaloiden yms. keskittäminen liiaksi aiheuttaa paljon uutta ja turhaa liikennettä, ja myös keskittyneen riskin mm. mahdollisissa maailmanpoliittisissa häiriötilanteissa. Pienempiin yksiköihin hajauttaminen voisi olla perusteltua.

Hankoniemi on puolustusstrategisesti Suomelle ja Natolle erittäin tärkeä sijainnintakia. Hangon kaupunki sijaitsee Hankoniemen kärjessä. Kaupungin ja terveystalveluiden sijainti palvelee laajaa merialuetta. Hanko laajoine meriympäristöineen on erittäin suosittu veneilyalue. Hangon Satama on Suomen suurimpia rahtisatamia. Hangon Satamasta on myös matkustajareittiliikennettä. Hankoniemen kärjessä toimii myös erittäin suuri Vapaasatama, jonka kautta tuodaan maahan noin 80 % Suomen henkilöautoista. Laivaliikenteen henkilökunta, merimiehet, matkustajat, kuljetettava rahti tarvitsevat Hankoniemelle sairaalan. Hankoniemelle avattiin 5.9.2023 uusi Merivartioston asemapaikka. Hankoniemellä ja sen merialueilla puolustusvoimat harjoittelee jatkuvasti. Hanko on nyt erittäin tärkeä asemapaikka mm. Suomenlahden valvonnan ja puolustuksen kannalta. Hankoniemi merialueineen on oma erityislaatuinen ympäristönsä, jossa paikallistuntemus on suureksi eduksi. Tämä koskee myös meripelastustehtäviä: merihätä ja -onnettomuudet, tulipalot laivalla tai huviveneessä, myös kulkutaudit.

Hankoniemellä on paljon teollisuutta mm. hyvien merisatamien ja rautatieyhteyksien ansiosta: mm. raskasta teollisuutta, räjähdysaineteollisuutta ja kemianteollisuutta. Aina on jopa suuronnettomuusriski sekä meri- että maa-alueilla.

Hangon asukasmäärä on viralliseen lukemaan nähden kolminkertainen. Tämä johtuu kesäasukkaista ja kakkosasunnoista. Myös suuret kesätapahtumat tuovat ihmisiä hyvinkin paljon lisää. Vuotuinen vierailijamäärä liikkuu useissa sadoissa tuhansissa. Puhelinoperaattorin selvityksen mukaan ajanjaksolla tammikuu-elokuu 2023 Hangossa kävi 507.000 vierailijaa.

Pitkät etäisyydet esimerkiksi sairaalahoitoon on nykyään erittäin huono asia, koska taksiuudistuksen jälkeen takseilla ei enää ole päivystysvelvollisuutta, ja autokyytiä on välillä mahdotonta saada. Sairastuneita tai loukkaantuneita ei muutenkaan ole viisasta kuljettaa aina pitkiä matkoja. Terveysaseman poistuminen Hangosta olisi kaupungille ja sen elinvoimaisuudelle korvaamaton menetys.

4.

Läpileikkaavat näkökulmat: Miten arvioitte palvelustrategialuonnoksen sisällön kattavuutta ja tavoitteiden tarkoituksenmukaisuutta hyvinvointialueen ja kuntien yhteistyön näkökulmasta (esim. digitaaliset palvelut ja ICT-infrastruktuurin, palvelujen verkosto ja toimitilat, tuotantotavat ja hankinta)?

Palvelustrategialuonnoksen mukaan halutaan turvata laadukkaat ja monipuoliset perus- ja erityispalvelut kaikille länsi-uusimaalaisille asuinpaikasta riippumatta. Terveyskeskukset, terveysasemat, perhekeskukset tai muut palvelupisteet toimivat palveluiden toimipaikkoina. Digitaaliset asiointialustat mahdollistavat itsenäisen asioinnin ja asioinnin ammattilaisen kanssa sijainnista riippumatta. Liikkuvat palvelut ja tukipalvelut mahdollistavat palvelujen saatavuuden henkilöille, joiden toimintakyky on alentunut tai joiden perhe- tai elämäntilanne vaatii kotiin tuotettavaa palvelua.

Digitaaliset palvelut tulee yhä enemmän, ja niitä kannattaa hyödyntää ja olemaan vaihtoehto hyvinvointialueen palveluille. Mutta on jokaisen oikeus myös saada palvelua läheltä ja kasvokkain ammattilaisen kanssa. Saada palvelua läheltä ei tarkoita, että pitää siirtyä 40 km toiseen kuntaan, jollei kyseessä ole erikoispalveluista.

Kun digitaalisia palveluita lisätään niin miten lapset, nuoret, vähemmän varakkaat, sairaat, vammaiset ja iäkkäät pystyvät hyödyntämään nämä palvelut? Digitaalisten palveluiden tulee olla kaikkien alueen asukkaiden saavutettavissa. Hyvinvointialueen tulisi tarjota tilat ja ohjaajia digitaalisten palveluiden käyttämiseen ja arvioida digitaalisen palvelun riittävyys, tarkoituksenmukaisuus ja kustannustehokkuus palvelukohtaisesti ja tarvittaessa myös tapauskohtaisesti.

Luonnoksessa luetellaan, että terveysasemat, suun terveydenhuolto sekä perhekeskuspalvelut, eli lasten, nuorten ja perheiden palvelut, ovat vahvasti läsnä aluekeskuksissa ja että pieniä yksiköitä voidaan yhdistää osaksi isompia yksiköitä, mikäli se on tarkoituksenmukaista palvelujen verkoston kehittämisen periaatteiden

mukaisesti. Sairaalapalveluiden osastopaikkoja keskitetään ja väestön kasvu ja ikääntyminen painottuvat Espooseen ja sen lähialueelle. Tähän vastataan siirtämällä hoitopaikkojen sijoittumisen painopistettä hyvinvointialueen sisällä. Tämä kehitys on vastoin Hangon kaupungin strategian ja vaarantaa kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia.

Hangon Terveyskeskus on teknisesti hyvässä kunnossa ja kaupungin omistuksessa. Kaupunki on sitoutunut ja halukas jatkamaan sopimusta, pitämään tilat asiallisessa kunnossa ja tekemään tarvittavat toimenpiteet rakennuksen kunnossa pitämiseksi.

Palvelustrategian mukaisesti pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa asumispalvelussa asuvien osuus 75 vuotta täyttäneistä tulee maltillisesti vähenemään. Asumispalveluissa tullaan keventämään palvelurakennetta muuttamalla laitoshoidon pitkäaikaiseksi ympärivuorokautiseksi palveluasumiseksi ja lisäämällä yhteisöllistä asumista. Asumispalvelut sijoitetaan tulevaisuudessa lähtökohtaisesti alue sekä asutuskeskuksiin.

Hangossa katsotaan tärkeäksi, että Hangon kolme tehostettua palveluasumisyksikköä voivat jatkaa toimintansa niin kuin ennen.

Luonnos antaa kuvan siitä, että palvelujen verkosto tullaan karsimaan kovalla kädellä. Esitys johtaa todennäköisesti siihen, että palvelut keskitetään keskeisiin aluekeskuksiin. Toimitilojen tarpeellisuus tarkastetaan ja tarpeettomista tiloista luovutaan. Vuokrasopimukset uusitaan; vuokraehtoja tullaan muuttamaan tai päättämään. Uudet tilahankkeet perustetaan keskeisiin aluekeskuksiin. Skenaariossa 3 Hangossa ei ole toimipisteitä ja tämäntyyppistä ratkaisua Hangon kaupunki ei voi hyväksyä.

Palvelun, palvelujen verkoston ja toimitilojen riittävyys, sekä hankintojen ja tuotantotapojen riittävyyden, tarkoituksenmukaisuuden ja kustannustehokkuuden arvioimisessa tulee ottaa huomioon asukasmäärän lisäksi palvelustrategialuonnoksen tavoitteen mukaisen alueellisesti yhtenäisen, mutta paikalliset erityispiirteet huomioiva palvelujen verkoston luominen.

5.

Muut kysymykset ja kommentit: Millaisia muita hyvinvointialueen ja kuntien väliseen yhteistyöhön liittyviä ja palvelustrategiaa koskevia kysymyksiä tai kommentteja haluatte esittää?

Länsi-Uudenmaan hyvinvointi alue seisoo isojen haasteiden edessä, kun on rahoitusvaje ja kustannusten kasvun hillitseminen edellyttää painopisteen siirtämistä kohti vahvoja perustason palveluja ja ennaltaehkäisevää työtä. Yli 75-vuotiaiden osuus väestöstä kasvaa nopeasti ja se johtaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kysynnän kasvuun. Ikäihmisiä on Hangossa 18,6 % enemmän kuin alueen muilla kunnilla. Rajallisten resurssien ja kasvavan kysynnän yhtälössä korostuvat henkilöstön saatavuuden varmistaminen sekä monipuolisten tuotantotapojen, kuten digitalisaation lisääntyminen. Hankolaiset ovat erittäin huolissaan siitä, että heidän sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut huononevat ja siirtyvät muualle. Viime aikoina mediassa on kirjoitettu terveyskeskuksen lakkauttamisesta ja se on lisännyt

asukkaiden turvattomuutta, pettymystä ja epäluulo hyvinvointialuetta vastaan. Voiko hyvinvointi alue taata, että pystytään vähentämään kustannuksia ilman, että sosiaali- ja terveystalouden laatu ja saatavuus huononee, mikäli palveluita supistetaan?

Jos skenaario 3 toteutuisi niin Hangon palvelut loppuisivat ja Hanko kuihtuisi ja vakituiset asukkaat olisivat pakotettuja muuttamaan pois. Hangon strategiassa on esitetty tavoite, että kaupunkiin muuttaisi lisää asukkaita. Tämä ei onnistu, jos peruspalvelut häviävät kaupungista sekä lähialueelta. Hangosta on pitkä etäisyys, noin 40 km Tammisaareen ja erittäin huonosti toimivat yleiset kulkuyhteydet. Mikäli nämä esitetyt suunnitelmat toteutuu, se vaatii ambulanssi- ja taksikuljetusten tuntuva lisäystä. Se lisää mobiilipalvelua, enemmän etäpalvelua ja toimivia digipalveluja. Kaupungille se tarkoittaa, että nykyisten toimitilojen vuokrasopimukset irtisanotaan ja hyvinvointi alue joutuu investoimaan kalliisiin, uusiin tilaratkaisuihin, että kaikki palvelut mahtuisivat yhden talon sisään.

Luonnoksessa sanotaan, että tavoitellaan alueellisesti yhtenäistä, mutta paikalliset erityispiirteet huomioivaa palvelujen verkostoa. Halutaan siis turvata monipuolinen palvelujen verkosto väestölle ja joustava palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä ennaltaehkäisevä ja kevyemmän tuen palvelujen toteuttaminen. Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue ei saa päätöksillään lisätä syrjäytymistä, eriarvoisuutta tai heikentää elinvoimaa. On kohtuutonta, että ollaan lakkauttamassa eri kuntien toimivia rakenteita ja palveluja, jotta voitaisiin tarjota samanlaisia palveluja koko alueella. Kunnat ja maantieteellisesti alueet ovat hyvin erilaisia ja tarpeet ovat sen mukaiset. Nopea, koko alueen kloonaminen ei tule onnistumaan näillä strategia suunnitelmilla.

Meillä Hangossa on paljon teollisuutta ja tuhansia muiden lähikuntien ihmisiä käy vakituisesti töissä Hangossa. Kaupungissa on suuri ympärivuorokautinen sataman liikenne ja Hangon satama on kansallisesti ja strategisesti hyvin tärkeä Suomelle. Hangossa on useita tuhansia vapaa-ajan asukkaita ja pelkästään tammi- elokuussa 2023 Hangossa kävi 507.000 vierailijaa. (Tieto on peräisin puhelinoperaattorin digitaalisesta seurannasta.) Strategisesti ja maantieteellisesti Hanko on erittäin tärkeä maamme puolustukselle. Sijaintimme on eriarvoisen tärkeä koko maamme mitta-kaavassa ja tilanne on korostunut viime aikoina maailman poliittisen tilanteen takia.

Hangon kaupunki kokee hyvin tärkeäksi sen, että Hangon sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelut jatkuvat paikallisena. Palvelustrategian luonnoksen liite kaksi, skenaario 1 vastaa parhaiten Hangon tarpeita. Hangon kaupunki vaatii, että palvelustrategian luonnoksen skenaario 3 poistetaan.

Kaupunginjohtaja

Denis Strandell

Kansliapäällikkö

Lasse Tallqvist

Kaupunginhallitus

§ 225

18.09.2023

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen lausuntopyyntö palvelustrategialuonnoksesta

Kaupunginhallitus 15.09.2023 § 222

Liite

-palvelustrategialuonnos

Hyvinvointikoordinaattori Hanna Österlund informoi lähemmin asiasta kokouksessa.

Ehdotus	Kaupunginhallitus keskustelee palvelustrategialuonnoksen sisällöstä ja antaa lausuntonsa asiassa Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle.
Päätös	Kaupunginhallitus merkitsi hyvinvointikoordinaattori Hanna Österlundin informaation tiedoksi. Kaupunginhallitus keskusteli ja päätti, että lopullisen lausunnon asiasta tekee kaupunginhallitus 18.9.2023 kokouksessaan.
Lisätiedot	Kaupunginjohtaja Denis Strandell, 019 220 31 Kansliapäällikkö Lasse Tallqvist, 019 2203 212

Kaupunginhallitus 18.09.2023 § 225
610/00.04.00/2023

Asian jatkokäsittely.

Ehdotus	Kaupunginhallitus tekee lopullisen lausunnon asiassa.
Asian käsittely	Hyvinvointikoordinaattori Hanna Österlund informoi asiasta tarkemmin kaupunginhallituksen kokouksessa.
Päätös	Kaupunginhallitus päätti antaa liitteen sisältöisen lausuntopyynnön. Kaupunginhallitus päätti, että tämä pöytäkirjan pykälä tarkistetaan heti.
Lisätiedot	Kaupunginjohtaja Denis Strandell, 019 220 31 Kansliapäällikkö Lasse Tallqvist, 019 2203 212 Hyvinvointikoordinaattori Hanna Österlund, 040 135 9215

Otteen oikeaksi todistaa

19.09.2023

Gunilla Fagerlund
kansliasihteeri

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

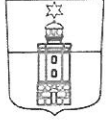
Ote pöytäkirjasta

Kaupunginhallitus

§ 225

18.09.2023

Päätös on annettu asianosaiselle tiedoksi sähköpostilla, joka on lähetetty
19.9.2023

HANGON KAUPUNKI
HANGÖ STAD

Ote pöytäkirjasta

Kaupunginhallitus

§ 225

18.09.2023

Muutoksenhakuohje koskee pykälää: § 225

Muutoksenhakukielto

Päätökseen, joka koskee vain asian valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa kuntalain 136 §:n mukaan hakea muutosta.